

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

септември, 2018 година

Ставови на Народната банка на Република Македонија во врска со одделни прашања поврзани со примената на Одлуката за методологијата за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи („Службен весник на РМ“ бр. 83/2017):

ново: промени во договорните парични текови (т.н. модификација на договорните парични текови)

датум на објавување на одговорот:	декември 2017 година
прашање бр.:	1.
Прашање:	Дали договорите за кредити, кои покрај отплата на главницата и камата, содржат и други провизии кои не се дел од ефективната каматна стапка, треба да се класифицираат како финансиски средства кои се мерат по амортизирана набавна вредност?
Одговор:	Во категоријата на финансиски средства кои се мерат по амортизирана набавна вредност, банката ќе ги класифицира финансиските средства коишто ги управува банката според деловниот модел со цел наплата на договорните парични текови, и за кои, согласно со договорните услови на средството, е исполнет условот на „единствено отплати на главница и камата“ – услов СППИ. Притоа, елементот „камата“ во рамки на условот СППИ претставува надомест за временската вредност на парите, кредитниот ризик, ликвидносниот ризик, административните или услужните трошоци и профитната маргина. Така, елементот „камата“, всушност, претставува принос на одобриениот должнички инструмент (поширок опфат во однос на каматата). Следствено, и кредитите кои покрај отплата на главницата и камата содржат и други провизии и надоместоци (без разлика дали се тие дел или не од ефективната каматна стапка) коишто се вообичаени за кредитниот аранжман и кои го исполнуваат условот СППИ, банката може да ги класифицира и да ги мери по амортизирана набавна вредност.

датум на објавување на одговорот:	декември 2017 година
прашање бр.:	2.
Прашање:	Дали може банката при првична примена на стандардот МСФИ 9 да донесе одлука (имајќи го предвид досегашното постапување), средствата расположливи за продажба да ги прекласификува во финансиски средства кои се чуваат до достасување и да ги мери по амортизирана набавна вредност?
Одговор:	Согласно со точка 3 став 2 од Одлука за методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи („Службен весник на Република Македонија“ бр. 83/2017), банките се

	<p>должни на датумот на стапување на Методологијата во сила да ги преоценат сите финансиски средства и финансиски обврски коишто ги поседуваат со состојба на 31 декември 2017 година и на 1 јануари 2018 година да ги класифицираат и да ги мерат согласно со одредбите од оваа одлука. Тоа практично значи дека банките треба да ги преоценат сите финансиски средства и финансиски обврски кои ги поседуваат на 31 декември 2017 година од аспект на деловните модели на управување со финансиските инструменти и од аспект на договорните карактеристики на паричните текови на секој финансиски инструмент (т.н. услов СППИ) и соодветно да ја одредат новата категорија на финансиското средство/обврска и соодветните принципи на мерење согласно со кои од 1 јануари 2018 година сметководствено ќе ги мерат и ќе ги евидентираат финансиските средства и обврски.</p>
--	--

датум на објавување на одговорот:	декември 2017 година
прашање бр.:	3.
Прашање:	<p>Дали одредбите од точка МСФИ 9.5.5.1. значи дека за хартиите од вредност расположливи за продажба, кои се мерат по објективна вредност преку останата сеопфатна добивка, треба истовремено да се пресметува и исправка на вредноста? Со која динамика треба да се врши последователното мерење по објективна вредност преку останата сеопфатна добивка?</p>
Одговор:	<p>Согласно со важечките одлуки: Одлука за методологијата за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи („Службен весник на Република Македонија“ бр. 169/10, 165/12, 50/13 и 110/13) (а согласно и со МСС 39) и Одлука за управување со кредитниот ризик („Службен весник на Република Македонија“ бр. 50/13, 157/13 и 223/15), банките треба да утврдуваат исправка на вредноста за вложувањата во хартии од вредност кои се класифицирани како расположливи за продажба. Овој дел од опфатот на изложеноста на кредитен ризик МСФИ 9 го презема од МСС 39, па соодветно и во Методологијата за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи, чијашто примена ќе започне на 1 јануари 2018 година, и натаму важи обврската за утврдување на исправката на вредноста и за овие вложувања, како и досега. МСФИ 9 специфицира дека начинот на утврдување на исправката на вредноста за овие вложувања расположливи за продажба е ист како и за сите изложености на кредитен ризик. МСФИ 9 воведува измена во делот на прикажување на пресметаната исправка на вредноста за овие вложувања во должнички хартии од вредност, па од 1 јануари 2018 година во финансиските извештаи исправката на вредноста за должничките хартии од вредност расположливи за продажба треба да се прикаже во рамки на позицијата „Ревалоризациска резерва за средства расположливи за продажба“, а не како дел од активата. Така, како и досега, банката ќе треба да ја утврдува објективната вредност на овие вложувања на секој датум на известување (најмалку на декадна или месечна основа) и промените во објективната вредност да ги евидентира во рамки на ревалоризациските резерви. Согласно со Одлуката за управување со кредитниот ризик, банката треба на редовна основа да утврдува и исправка на вредноста за овие вложувања.</p>

датум на објавување на одговорот:	декември 2017 година
прашање бр.:	4.
Прашање:	Дали треба да има разлика во вредноста по која се прикажуваат државните обврзници/записи (од иста емисија, т.е. со исти елементи), само поради тоа што едните се расположливи за продажба и се мерат по објективна вредност, а другите се чуваат до достасување и се мерат по амортизирана набавна вредност?
Одговор:	Банката ќе ги класифицира и сметководствено ќе ги мери и ќе ги евидентира вложувањата во одделни финансиски инструменти според деловниот модел на управување на тие финансиски инструменти и исполнувањето на условот СППИ. Доколку банката чува и управува одделни делови (количина) на државни обврзници/записи од иста емисија во рамки на два или три различни деловни модели, банката ќе ги мери и сметководствено ќе ги евидентира одделните делови на различни начини, соодветно на категоријата на финансиски средства на којашто припаѓа секој одделен дел од таа државна обврзница/запис.

датум на објавување на одговорот:	декември 2017 година
прашање бр.:	5.
Прашање:	Согласно со точка 3 став 3 од Одлука за методологијата за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи разликите коишто ќе произлезат од преоценувањето на финансиските средства ќе се евидентираат на сметката 906 – Задржана добивка/акумулирана загуба. Ако на 1 јануари 2018 година банката евидентира добивка врз основа на оваа преоценување, дали оваа добивка ќе биде евидентирана како добивка расположлива или пак ограничена за распределба на акционерите?
Одговор:	Банките се должни при отпочнување на примената на Методологијата (прилог кон Одлуката за методологијата за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи („Службен весник на Република Македонија“ бр. 83/2017)), чијашто примена ќе започне на 1 јануари 2018 година, да ги преоценат сите финансиски средства и финансиски обврски со состојба на 31 декември 2017 година и на 1 јануари 2018 година, да ги класифицираат и да ги мерат согласно со одредбите од Методологијата. Притоа, разликата којашто ќе произлезе од ова преоценување, позитивна или негативна (добивка или загуба), банките се должни сметководствено да ја евидентираат како корекција на почетната состојба на 1 јануари 2018 година на сметката 906 – Задржана добивка/Акумулирана загуба. Доколку банката на 1 јануари 2018 година има состојба на сметката 9060 – Задржана добивка, банката треба да одлучи на која сметка во рамки на оваа сметка (90600 – Расположлива за распределба на акционерите или 90601 – Ограничена за распределба на акционерите) ќе ја евидентира разликата врз основа на преоценувањето на финансиските средства и обврски поради стапувањето во сила на Методологијата.

датум на објавување на одговорот:	декември 2017 година
прашање бр.:	6.
Прашање:	На која сметка ќе треба да се прекнижат салдата на сметките за исправка на вредноста за вложувањата во сопственички хартии од вредност кои се бришат на 1 јануари 2018 година?
Одговор:	Банките треба да ја пренесат (прекнижат) почетната состојба на 1 јануари 2018 година од соодветните сметки за исправка на вредноста на вложувањата во сопственички инструменти (избришаните сметки од сметковниот план: 37xxx8, 41xxx8 и 47xxx8), на соодветните сметки за промени во објективната вредност во рамки на истата група на сметки на која е евидентирано вложувањето во сопственички инструмент (37xxx5, 41xxx5 и 47xxx5).

датум на објавување на одговорот:	декември 2017 година
прашање бр.:	7.
Прашање:	Согласно со МСФИ 9 и Методологијата за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки за подготовка на финансиските извештаи, финансиските средства мора да бидат класифицирани во три категории: <ul style="list-style-type: none"> - финансиски средства кои се мерат по амортизирана набавна вредност; - финансиски средства кои се мерат по објективна вредност преку останатата сеопфатна добивка; и - финансиски средства кои се мерат по објективна вредност преку билансот на успех. Во што се состои разликата меѓу паровите на следните групи сметки 36 и 39, 40 и 43, 46 и 49 кога во сите овие групи вложувањата во хартии од вредност се евидентираат и се мерат по објективната вредност преку Билансот на успех?
Одговор:	Согласно со поглавјето 3.3. од Методологијата, финансиските средства евидентирани по објективната вредност преку билансот на успех се состојат од: <ul style="list-style-type: none"> - средства за тргување – финансиски средства кои ги исполнуваат одредбите од поглавје 3.3.1; - финансиски средства по објективната вредност преку билансот на успех определени како такви при почетното признавање – финансиски средства кои ги исполнуваат одредбите од поглавјето 3.3.2; и - дериватни средства чувани за управување со ризик (вградени деривати, деривати за заштита од ризик и други деривати чувани за управување со ризик) – финансиски средства кои ги исполнуваат одредбите од поглавјето 3.3.3. Во Сметковниот план за банките се предвидени одделни групи сметки за секоја

	од наведените поткатегории на финансиски средства. Така, на соодветните сметки од групите сметки 36, 40 и 46 треба да се евидентираат финансиските средства за тргување, а на соодветните сметки од групите сметки 39, 43 и 49 треба да се евидентираат финансиските средства по објективната вредност преку билансот на успех определени како такви при почетното признавање.
--	--

датум на објавување на одговорот:	декември 2017 година
прашање бр.:	8.
Прашање:	Како би се вреднувал дисконтот на хартиите од вредност (поконкретно, благајничките и државните записи) коишто банката тековно ги чува до достасување, доколку согласно со новата Методологија банката одлучи дел да класифицира во категоријата на финансиски средства кои се мерат по амортизирана набавна вредност, а друг дел во категоријата на финансиски средства кои се мерат по објективна вредност преку останата сеопфатна добивка?
Одговор:	Доколку на 1 јануари 2018 година, согласно со заклучоците од тестот на деловниот модел и СППИ-тестот, банката класификува одделни делови од состојбата на вложувања во должнички финансиски инструменти во различните категории на финансиски средства, банката ќе ја распредели состојбата на сметката за дисконтот според процентуалното учество на номиналната вредност на секој одделен дел од поседуваните хартии од вредност во секоја одделна категорија.

датум на објавување на одговорот:	декември 2017 година
прашање бр.:	9.
Прашање:	Дали кредитите класифицирани како финансиски средства кои се мерат по објективна вредност преку останата сеопфатна добивка ќе се евидентираат на сметките од групите на сметки 419, 479 и 379 за „Други инструменти“, соодветно според валутата во која се одобрени тие кредити?
Одговор:	Банката ќе ги евидентира кредитите коишто ги исполнуваат одредбите од поглавјето 3.5 од Методологијата, на сметките од групите сметки 419, 479 и 379 за „Други инструменти“, соодветно според валутата во која се одобрени тие кредити.

датум на објавување на одговорот:	декември 2017 година
прашање бр.:	10.
Прашање:	а) Дали условот СППИ е исполнет кога каматната стапка на финансиското средство се утврдува на секои шест месеци со примена на референтна стапка од 6-месечен ЕУРИБОР/ЛИБОР (зголемена за определена маржа), а пресметката на каматата се врши на месечна основа?

	б) Дали условот СППИ е исполнет кога каматната стапка на финансиското средство се утврдува квартално со примена на референтна стапка од тримесечен ЕУРИБОР, но којашто се утврдува врз основа на временско задоцнување од еден квартал (пр. објавената каматна стапка на 15.1., важи за периодот од 15.4. до 15.7.)?
Одговор:	<p>Банката треба да направи споредба помеѓу недисконтираните парични текови на анализираното финансиско средство и недисконтираните парични текови на финансиско средство со ист кредитен квалитет и со исти договорни услови, освен каматната стапка (т.н. „benchmark“ инструмент). Во првиот случај, како т.н. „benchmark“ инструмент може да се земе истиот кредит, но каматната стапка да се утврдува со примена на 1-месечен ЕУРИБОР/ЛИБОР зголемена за определената маржа. Во вториот случај, како т.н. „benchmark“ инструмент може да се земе истиот кредит, но каматната стапка да се утврдува со примена на 3-месечен ЕУРИБОР за тековниот квартал.</p> <p>Доколку разликата помеѓу паричните текови на двата инструмента е значителна, анализираниот инструмент не го исполнува условот на СППИ и мора да се класифицира и да се мери по објективна вредност преку билансот на успех. Банката треба во своите интерни акти да уреди што се смета за значителна разлика за потребите на условот СППИ.</p>

датум на објавување на одговорот:	септември 2018 година
прашање бр.:	11.
Прашање:	<p>Во Методологијата, во поглавјето 3.1.3, е наведено дека доколку во текот на животниот век на финансискиот инструмент настанат значителни промени во договорните парични текови (освен исправката на вредноста), кои сепак на предизвикуваат депризнавање на финансиското средство (како на пр.: продолжување на договорниот период на наплата), и за кои банката утврдила дека сè уште ги исполнуваат условите да се класифицираат и да се мерат по амортизирана набавна вредност, банката ќе треба на датумот на измената да ја утврди новата сметководствена вредност на изменетото средство еднаква на сегашната вредност на идните очекувани изменети парични текови, дисконтирани со примена на првичната/оригиналната ефективна каматна стапка, и соодветно на тоа разликата помеѓу новата сметководствена вредност и сметководствената вредност на средството пред да настане измена на договорните парични текови, да ја признае како добивка или загуба. Во истиот параграф подолу е наведено дека, по исклучок, кога има помена единствено на преостанатиот рок на наплата на побарувањето, банката не треба да го утврдува и евидентира ефектот од измената на договорните парични текови. Ве молиме за појаснување како да се постапи во случаите на продолжување на договорниот рок на наплата, а како во случаите на скратување на рокот на отплата на кредитот со анекс на договорот?</p>
Одговор:	<p>Исклучоците кога банката не треба да ја утврдува новата сметководствена вредност на изменетото средство и не треба да признава добивка или загуба од измената во Билансот на успех се однесуваат на случаите кога настанува: промена единствено на преостанатиот договорен рок на наплата (продолжување или скратување на рокот на наплата) на побарувањата (без притоа да се менуваат други услови кои влијаат на првично договорените</p>

	парични текови); промена единствено на прилагодливата каматна стапка (без притоа да се менуваат други услови кои влијаат на првично договорените парични текови); предвремена отплата блиску до договорниот рок на отплата или незначителни/ситни износи на претплата.
Прашање:	Дали кредитите кои немаат договорен паричен тек (на пр.: револвинг кредити, кредитни картички, дозволено пречекорување на тековна сметка), не се предмет на модификација?
Одговор:	Кредитите кои немаат договорен паричен тек (како на пр. револвинг кредити, кредитни картички и дозволено пречекорување на тековна сметка) не се исклучени од одредбите за анализа и одредување на ефектите од промени во договорните парични текови (т.н. модификација на договорните парични текови).
Прашање:	При одредени видови на модификација може да се случи ефектот од модификација да треба да се признае преку акумулираната амортизација во билансот на состојба и преку приходи од камата (добивки од модификација) во билансот на успех. Како да се прикажат сметките за акумулирана амортизација со долговно салдо во апликацијата КНБИФО, односно дали овие сметки може да имаат салдо „Должи“?
Одговор:	Сметките за акумулирана амортизација во рамки на соодветните сметки за финансиски средства и обврски можат да имаат состојба должи или побарува.